I sag 15/78

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af Oberlandesgericht Köln er indgivet til Domstolen for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE ALSACIENNE DE BANQUE SA, Strasbourg,

og

WALTER KOESTLER, Ministerialrat i Forbundsrepublikken Tysklands forsvarsministerium, Bonn-Bad Godesberg,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 59 og 60 med henblik på børsretlige forskrifter i Forbundsrepublikken Tyskland,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten H. Kutscher, afdelingsformændene J. Mertens de Wilmars og Mackenzie Stuart, dommerne A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco og A. Touffait,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er afgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF's Domstol, kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og skriftvekslingen

Den tyske statsborger Walter Koestler var fra 1968 administrativ direktør ved

det tysk-franske militærvidenskabelige forskningsinstitut i Saint-Louis (Haut-Rhin), hvor han boede fra 1. juli 1968 til 28. juli 1973.

Mens Koestler opholdt sig i Frankrig, lod han det franske aktieselskab, Société générale alsacienne de banque, Strasbourg, foretage børsterminsforretninger gennem bankens agent ved børsen i Paris. Disse forretninger drejede sig hovedsageligt om udenlandske aktier, idet man dog ikke opkøbte værdipapirerne reelt, men blot afregnede forskellen mellem den aftalte kurs og den faktiske kurs på den aftalte skæringsdato. Société générale alsacienne de banque bogførte tab og gevinst ved disse differencehandler på en konto i Koestlers navn.

Den 31. januar 1975 androg det tilgodehavende, som Société générale alsacienne de banque i medfør af disse forretninger havde hos Koestler, 852 620,39 FF inkl. renter, omkostninger og skatter.

Da Koestler ikke betalte, anlagde Société générale alsacienne de banque den 22. maj 1975 sag ved Landgericht Bonn med påstand om betaling.

Ved dom af 13. januar 1977 statuerede denne ret, at et beløb på 473 937,47 FF, der hidrørte fra børsterminsforretningerne, ikke kunne gøres gældende ad rettens vej, idet terminsforretninger i medfør af §§ 52 ff i den tyske børslov (Börsengesetz) af 22. juni 1896 samt i medfør af §§ 762 og 764 i Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) er retligt uforbindende.

Denne dom blev appelleret af Société générale alsacienne de banque den 1. marts 1977.

Ved udeblivelsesdom af 11. august 1977 stadfæstede Oberlandesgericht Köln i det væsentlige dommen fra den foregående instans. Oberlandesgericht fandt, at forholdet mellem de to parter ganske vist var omfattet af fransk ret, men at børsterminsforretninger på en udenlandsk børs alligevel efter tysk ret måtte anses for ugyldige, jf. Einführungsgesetz zum bürgerlichen Gesetzbuch, EGBGB, (ordre public), også selv om udenlandske regler, efter hvilke disse retshandler er gyldige, skal finde anvendelse. I øvrigt måtte Koestler efter § 53, stk. 2, nr. 2 i Börsengesetz anses for berettiget til at indgå retligt forpligtende børsterminsforretninger (börsentermingeschäftsfähig), da han på tidspunktet for disse forretningers indgåelse hverken havde bopæl eller drev erhvervsvirksomhed i Forbundsrepublikken. Differencehandlernes ugyldighed var heller ikke i strid med EØF-traktatens artikel 59 og 60.

Efter udeblivelsesdommen begærede Koestler den 6. september 1977 sagen genoptaget.

Oberlandesgericht Köln (10. civile afdeling) besluttede dernæst ved kendelse af 23. januar 1978 at udsætte sagen og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

1. Udelukker en korrekt fortolkning af EØF-traktatens artikel 59 og 60, at de tyske retsregler vedrørende differencehandlers retligt uforpligtende karakter (§§ 764, 762 BGB; 58, 50 Börsengesetz; BGH NJW 75, 1600; 72,382) kan påberåbes i tilfælde, hvor en fransk bank, i henhold til fransk ret, af en kunde, der er tysk statsborger, kræver tilbagebetaling af en kredit, som i medfør af den pågældende aftale er åbnet med henblik på gennemførelse af børsterminsforretninger (differencehandler)?
2. Er det afgørende for besvarelsen af spørgsmålet under 1, om den tyske kunde efter tysk ret var »börsentermingeschäftsfähig«, (berettiget til at indgå retligt forpligtende børsterminsforretninger), jf. § 53 i den tyske børslov (Börsengesetz)?

Kendelsen fra Oberlandesgericht Köln er registreret på Domstolens justitskontor den 13. februar 1978.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF's Domstol er der den 19. april 1978 afgivet skriftlige indlæg af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber og den 2. maj 1978 af Société générale alsacienne de banque.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Skriftlige indlæg til Domstolen

Société générale alsacienne de banque, sagsøger i hovedsagen, har anført, at det ikke har betydning, at dens kunde er tysk statsborger, idet det fremgår af Bundesgerichtshof's praksis, at også en kunde, der er fransk statsborger, kunne unddrage sig en fordring hidrørende fra børsterminsforretninger, som en fransk bank gjorde gældende, såfremt vedkommende flyttede til Forbundsrepublikken Tyskland.

EØF-traktatens artikler 59 og 60 har direkte virkning. De har således ikke alene højere gyldighed end §§ 764 og 762 i BGB og §§ 58 og 50 i Börsengesetz, men er også af højere retsgyldighed end den internationale kollisionsnorm i § 61 i Börsengesetz og bestemmelsen om ordre public i artikel 30 i EGBGB.

EØF-traktatens artikel 59 og 60 forbyder hindringer for den fri udveksling af tjenesteydelser inden for Fællesskabet. Begrebet »tjenesteydelser« defineres nærmere i EØF-traktatens artikel 60. Herefter anses også virksomhed af handelsmæssig karakter som tjenesteydelser, for så vidt den ikke er omfattet af reglerne om fri bevægelighed for varer og kapital. I det foreliggende tilfælde falder den virksomhed, som Société générale alsacienne de banque har udøvet, hverken ind under reglerne om kapital- eller varebevægelser. Det drejer sig altså om en særlig tjenesteydelse for en kunde inden for rammerne af en banks forretningsbetingelser.

Begge parter havde dengang forretningssted henholdsvis bopæl i Frankrig. Dette udelukker dog ikke, at EØF-traktatens artikel 59 skal finde anvendelse, da udvekslingen af tjenesteydelsen jo fortsætter, indtil forretningsforbindelserne mellem parterne er fuldt afviklet. I hvert fald indtil det tidspunkt, da Koestler skiftede bopæl til Forbundsrepublikken Tyskland, var betingelserne i EØF-traktatens artikel 59 opfyldt. Efter artiklen gælder princippet om den fri udveksling af tjenesteydelser for EF-statsborgere, der er bosat i et andet af Fællesskabets lande end modtageren af den pågældende ydelse.

I betragtning af Domstolens retspraksis vedrørende forbudet mod begrænsninger i den fri udveksling af tjenesteydelser og vedrørende forbudet mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet må EØF-traktatens artikel 59 fortolkes således, at den forbyder enhver restriktion og hindring af faktisk eller retlig art, der er egnet til at begrænse den fri udveksling af tjenesteydelser på det fælles marked.

Artiklerne 59 og 60 må i hvert fald fortolkes således, at indsigelsen efter tysk ret, hvorefter differencehandler er ugyldige, ikke kan gøres gældende i forhold til en efter fransk ret og i Frankrig gyldigt stiftet fordring hidrørende fra terminsforretninger. I modsat fald ville tyske lovbestemmelser eller tysk retspraksis kunne tilintetgøre en fordring, der bestod efter fransk ret, alene af den grund, at debitor flytter til Forbundsrepublikken Tyskland og dér omfattes af tysk ret. Der ville opstå en hindring for den fri udveksling af tjenesteydelser, såfremt en fransk bank i

Frankrig ikke kunne tilbyde sine kunder børsterminsforretninger via agenter, idet banken da måtte frygte, at de senere i henhold til tysk ret kunne gøre gældende, at differencehandler var ugyldige, og idet en kunde kunne unddrage sig betaling af en fordring hidrørende fra differencehandler blot ved at flytte til Forbundsrepublikken Tyskland.

Der er ikke i fællesskabsretten hjemmel til, at en medlemsstat kan indtage en sådan fortrinsstilling. Efter EØF-traktatens artikel 5 må en medlemsstat ikke udstrække virkningerne af sine retsforskrifter til en anden medlemsstat, hvilket især har gyldighed, såfremt virksomheder eller borgere i en anden medlemsstat skades.

Princippet om den fri udveksling af tjenesteydelser er derfor til hinder for, at §§ 764, 762 i BGB og 61 i Börsengesetz fortolkes således, at disse bestemmelser finder anvendelse på en børsterminsforretning, der er omfattet af fransk ret og gyldig efter fransk ret. Det er herved ikke afgørende, om den tyske kunde efter tysk ret kan indgå retligt forpligtende børsterminsforretninger, jf. § 53 i Börsengesetz.

Hvis Domstolen ikke skulle følge denne fortolkning af EØF-traktatens artikler 59 og 60, følger det dog af det fællesskabsretlige forbud mod begrænsninger for den fri udveksling af tjenesteydelser, at en kunde, der i medfør af § 53 i Börsengesetz kan indgå retligt forpligtende børsterminsforretninger, ikke kan hævde, at en terminsforretning, gennemført i Frankrig, er ugyldig som differencehandel. Det er klart i strid med EØF-traktatens artikler 59 og 60, når Bundesgerichtshof har statueret, at alle terminsforretninger på udenlandske børser er retlig uforbindende, fordi betingelserne i § 50 jf. §§ 61 og 58 i Börsengesetz ikke er opfyldt. Forskelsbehandlingen ligger ikke blot i, at børsen i Paris stilles ringere end børsen i Frankfurt. Først og fremmest sker forskelsbehandlingen i forhold til banker derved, at afvikling og kreditering af en differencehandel, der er gennemført ved Paris' børs for en kunde, i Tyskland i medfør af § 50 i Børsengesetz i retlig henseende bedømmes anderledes end tilsvarende forretninger med tilsvarende værdipapirer på en tysk børs. Det drejer sig her om en forskelsbehandling i henseende til de særlige børsretlige forvaltningsforskrifter.

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har anført, at første spørgsmål er, om anvendelsen af tysk ret, i særdeleshed indsigelsen, at der foreligger en ugyldig differencehandel, under de beskrevne omstændigheder vil udgøre en hindring for den fri udveksling af tjenesteydelser i forhold til sagsøgeren i hovedsagen. Der må herved tages hensyn til, at § 61 i Börsengesetz efter den herskende opfattelse betragtes som en kollisionsnorm i den tyske internationale privatret, og at § 50 i Börsengesetz er en del af den tyske ordre public i den i artikel 30 i EGBGB anførte forstand.

Forretningsforbindelserne mellem Société générale alsacienne de banque og Koestler må betragtes som en virksomhed af handelsmæssig karakter, altså som en tjenesteydelse efter EØF-traktatens artikel 60. I EØF-traktatens artikel 59 forudsættes, at tjenesteydelser kan erlægges uden for en medlemsstats grænse uden hensyn til, om tjenesteyderen og modtageren bor i forskellige lande, eller om tjenesteydelsen erlægges i en anden medlemsstat end den, hvori yderen bor. Det er kun det første alternativ, der er på tale i denne sag. Om det helt er dækkende, kan dog være tvivlsomt, fordi Koestler på det tidspunkt, da han indgik forretningerne med banken boede i Frankrig, og det ikke klart fremgår af sagsakterne, om han havde beholdt sin bopæl i Forbundsrepublikken Tyskland. Den nationale ret må afgøre det præliminære spørgsmål, om forretningsforbindelserne mellem parterne i hovedsagen må kvalificeres

som tjenesteydelser i EØF-traktatens forstand, hvilket afhænger af, om Koestler havde afviklet alle sine forretninger fra bopælen i Frankrig eller delvis gav dem i opdrag fra Tyskland.

Med dette forbehold kan det fastslås, at begrebet »restriktioner« i EØF-traktatens artikel 59 skal fortolkes vidt, således som det fremgår af Domstolens praksis og af det almindelige program for ophævelse af begrænsninger i den fri udveksling af tjenesteydelser, som Rådet vedtog den 18. december 1961 (EFT, anden serie, IX, s. 3; org.ref. JO 1962, s. 32). Enhver forskelsbehandling af tjenesteyderen i forhold til egne statsborgere anses efter dette program for restriktioner, hvorved der særligt henvises til »bestemmelser og praksis, som alene for udlændinges vedkommende udelukker, begrænser eller sætter betingelser for beføjelsen til at udøve de rettigheder, som normalt er knyttet til udførelsen af tjenesteydelser, herunder navnlig beføjelsen til ... at indgå kontrakter ... samt at nyde alle af sådanne kontrakter flydende rettigheder«. Som restriktioner gælder endvidere »alle vilkår, som i henhold til administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser eller ifølge administrativ praksis stilles for udførelse af tjenesteydelser, og som, omend de gælder uden hensyn til nationalitet, udelukkende eller hovedsagelig hindrer udlændinge i at udføre disse tjenesteydelser«.

Det forhold, at der gælder forskellige nationale restforskrifter hvad angår adgangen til at foretage børsterminsforretninger, er sikkert ikke i sig selv alene tilstrækkelig til at udgøre en »restriktion« i den i EØF-traktatens artikel 59 forudsatte forstand. Efter omstændighederne kunne også foranstaltninger til koordination eller tilnærmelse af lovgivningerne komme i betragtning.

Spørgsmålet er dog, om der må ses en efter EØF-traktatens artikel 59 forbudt »restriktion« for den fri udveksling af tjenesteydelser deri, at den franske banks fordringer hidrørende fra en af den erlagt tjenesteydelse ikke kan gøres gældende alene af den grund, at sagsøgte i hovedsagen boede i Tyskland eller i hvert fald boede dér på det tidspunkt, da bankens krav blev gjort gældende, fordi tysk børsret, der da finder anvendelse, betragter differencehandler som ugyldige. Kommissionen er tilbøjelig til at se en »restriktion« for den franske bank deri, at den mod sin vilje er blevet påtvunget en anden retsorden, som medfører, at den ikke længere kan afslutte børsterminsforretninger med kunder, der bor i Tyskland. I nærværende tilfælde er tjenesteydelsen i det hele blevet erlagt i Frankrig. At lade tysk børsret gælde ubetinget synes hverken objektivt begrundet eller nødvendigt af hensyn til tysk »ordre public«, når en tysk statsborger af egen fri vilje afslutter terminsforretninger, der uden for tysk rets gyldighedsområde er omfattet af et andet lands retsforskrifter. Det er ikke i almenhedens interesse at foretage en sådan »eksport« af tyske retsregler. Parallellen til Rådets direktiv 63/340 af 31. maj 1963 (EFT 1963-1964, s. 28; org.ref. JO 86 af 10. 6. 1963, s. 1609) gør det tydeligt, at de synspunkter, der efter tysk opfattelse kan fremføres for at lade tysk børsret gælde for terminsforretninger, der er indgået i udlandet, må vige for princippet i EØF-traktatens artikel 59 og den hermed forbundne gennemførelse af den fri udveksling af tjenesteydelser inden for Fællesskabet.

Spørgsmålet, om sagsøgte i hovedsagen på det tidspunkt, hvor han indgik forretningerne, var berettiget til at indgå retligt forpligtende børsterminsforretninger, er af afgørende betydning ved tysk rets anvendelse. Når henses til det svar, der må gives på det første spørgsmål, er problemet dog her uden betydning.

Sammenfattende er det Kommissionens opfattelse, at de af Oberlandesgericht

Köln forelagte spørgsmål skal besvares således:

1. EØF-traktatens artikel 59 skal fortolkes således, at en medlemsstat ikke må hindre den fri udveksling af tjenesteydelser på den måde, at krav, som tjenesteyderen har mod modtageren af tjenesteydelsen, skal være omfattet af de for denne sidste gældende retsregler, såfremt tjenesteyderen herved afskæres fra at indkræve en fordring, der hidrører fra tjenesteydelsens erlæggelse, selv om tjenesteydelsen i det hele er blevet erlagt i det land, hvor tjenesteyderen bor.
2. Det er uden betydning for fortolkningen af EØF-traktatens artikel 59, om modtageren af tjenesteydelsen efter national ret er berettiget til at indgå retligt forpligtende børsterminsforretninger.

III — Mundtlige forhandlinger

Société générale alsacienne de banque, sagsøger i hovedsagen, repræsenteret af advokat Ulrich C. Feldmann, der gav møde for akvokat Dietrich Ehle, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af sin juridiske konsulent Rolf Wägenbaur, har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Domstolen i retsmødet den 29. juni 1978.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 21. september 1978.

Præmisser

1 Ved kendelse af 23. januar 1978, indgået til Domstolen den 13. februar s.å., har Oberlandesgericht Köln i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet to spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikler 59 og 60 om liberaliseringen af udvekslingen af tjenesteydelser mellem medlemsstaterne med henblik på anvendelsen af tyske retsforskrifter, hvorefter fordringer hidrørende fra visse børsterminsforretninger af spekulativ art ikke kan gøres til genstand for retsforfølgning.

2 De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for den ved Oberlandesgericht verserende retssag, kan sammenfattes således:

Sagsøger i hovedsagen er en fransk bank i Strasbourg, som for en tysk statsborger, sagsøgte i hovedsagen, der i sin tid boede i Frankrig, udførte terminsforretninger på Paris' børs, hvorved kursforskellen på værdipapirer blev afregnet (differencehandler). Gevinst eller tab ved disse spekulationsforretninger blev ført på en kontokurant, idet sagsøgte i hovedsagen havde en vis overtræksret. Da sagsøgte flyttede tilbage til Tyskland, udviste denne konto en betydelig debetsaldo, hidrørende fra tabsgivende forretninger, som sagsøgte nægtede at betale. Derpå anlagde den franske bank, Société

générale alsacienne de banque, sag ved sagsøgtes hjemting, Landgericht Bonn, med påstand om betaling. Landgericht Bonn gennemgik den løbende kontos forskellige poster og frifandt sagsøgte for den del af skylden, der hidrørte fra terminsforretninger, udført efter instruks fra sagsøgte. Landgericht fandt, at denne del af de af sagsøgte påtagne forpligtelser i medfør af den tyske børslov, Börsengesetz, og §§ 762 og 764 i Bürgerliches Gesetzbuch, BGB, måtte ligestilles med spillegæld, og derfor ikke kunne gøres til genstand for retsforfølgning. Sagen appelleredes til Oberlandesgericht Köln, der først ved udeblivelsesdom i det væsentlige stadfæstede dommen fra Landgericht. Oberlandesgericht antog, at efter tysk ret, herunder tysk international privatret, kan en i udlandet opstået fordring hidrørende fra terminsforretninger af den her omhandlede art ikke gøres til genstand for retsforfølgning i Tyskland, også selv om den skulle være gyldig i den stat, hvor den er opstået. Oberlandesgericht fandt herved, at tysk »ordre public« ikke tillod, at en sådan fordring blev gjort gældende ad rettens vej. Efter at sagen blev begæret genoptaget har Oberlandesgericht dog behandlet det spørgsmål, om dette af tysk ret udledte resultat måske måtte ændres som følge af fællesskabsrettens bestemmelser om liberaliseringen af den fri udveksling af tjenesteydelser. Med henblik på løsningen af dette problem har Oberlandesgericht forelagt følgende to præjudicielle spørgsmål:

1. Udelukker en korrekt fortolkning af EØF-traktatens artikel 59 og 60, at de tyske retsregler vedrørende differencehandlers retligt uforpligtende karakter ... kan påberåbes i tilfælde, hvor en fransk bank, i henhold til fransk ret, af en kunde, der er tysk statsborger, kræver tilbagebetaling af en kredit, som i medfør af den pågældende aftale er åbnet med henblik på gennemførelse af børsterminsforretninger (differencehandler)?

2. Er det afgørende for besvarelsen af spørgsmålet under 1, om den tyske kunde efter tysk ret var »börsentermingeschäftsfähig« (berettiget til at indgå retligt forpligtende børsterminsforretninger), jf. § 53 i den tyske børslov (Börsengesetz)?

3 Oberlandesgericht har i den foreliggende sag med rette antaget, at EØF-traktatens bestemmelser om liberaliseringen af udvekslingen af tjenesteydelser finder anvendelse;

ydelser af den omtvistede art, der består i, at en bank udfører ordrer vedrørende børsforretninger og i forbindelse med åbning af en kredit fører forretninger i kontokurant, er ganske klart tjenesteydelser i den i EØF-traktatens artikel 60, stk. 1, forudsatte betydning, idet bestemmelsen helt generelt omfatter enhver handelsmæssig virksomhed;

disse forretninger kan heller ikke anses som rent interne tjenesteydelser i en medlemsstat, da ydelsesmodtageren havde flyttet sin bopæl til en anden medlemsstat, inden kontraktforholdet mellem parterne blev bragt til ophør, hvorfor betingelserne efter EØF-traktatens artikel 59, stk. 1, er opfyldt, idet traktatens bestemmelser om liberalisering af udvekslingen af tjenesteydelser også omfatter statsborgere, »der er bosat i et andet af Fællesskabets lande end modtageren af den pågældende ydelse«;

dette gælder så meget desto mere, når sagens genstand som i foreliggende tilfælde er saldoen på en kontokurant, der ikke kan anses som afsluttet, så længe, saldoen ikke er afviklet.

4 Efter at det således er fastslået, at de fællesskabsretlige regler om liberaliseringen af udvekslingen af tjenesteydelser finder anvendelse, skal det først undersøges, hvilken betydning disse regler har for det af Oberlandesgericht forelagte problem;

efter det til grund for artikel 60, stk. 2, liggende princip, skal den stat, hvori modtageren af en tjenesteydelse bor, sikre tjenesteydere, der er hjemmehørende i en anden medlemsstat, den samme behandling som egne statsborgere;

med henblik på gennemførelsen af dette forbud mod forskelsbehandling definerer det af Rådet den 18. december 1961 vedtagne »almindeligt program for ophævelse af begrænsninger i den fri udveksling af tjenesteydelser«, (EFT, anden serie, IX, s. 3; org.ref. JO 1962, s. 32) de restriktioner, der skal ophæves, således:

»Alle forbud mod eller alle hindringer for tjenesteyderens udøvelse af selvstændig virksomhed, der består i en forskelsbehandling i forhold til statens egne statsborgere, og som er hjemlet i en medlemsstats administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser eller som er en følge af anvendelsen af en sådan bestemmelse eller af administrativ praksis (afsnit III, A, stk. 1).

Som begrænsninger gælder endvidere alle vilkår, som i henhold til administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser eller ifølge administrativ praksis stilles for udførelse af tjenesteydelser, og som, omend de gælder uden hensyn til nationalitet, udelukkende eller hovedsagelig hindrer udlændinge i at udføre disse tjenesteydelser (afsnit III, A, stk. 3)«;

det er i lyset af disse bestemmelser, at det skal undersøges, om den retsopfattelse, der ligger til grund for de ovenfor nævnte tyske domstolsafgørelser, eventuelt indebærer en retlig eller faktisk forskelsbehandling af en tjenesteyder, der er hjemmehørende i en anden medlemsstat.

5 Det forhold, at spillegæld og andre hermed ligestillede former for gæld ikke kan gøres til genstand for retsforfølgning, kan ikke anses som en forskelsbehandling af en i en anden medlemsstat hjemmehørende tjenesteyder, såfremt den samme begrænsning gælder for enhver tjenesteyder på statens område, der gør en tilsvarende fordring gældende, hvilket ubestridt er tilfældet i nærværende sag;

det forhold, at en stat af hensyn til sin ordre public ikke tillader retsforfølgning af fordringer af denne art, også selv om de er gyldigt stiftet i en anden medlemsstat ved et dér hjemmehørende pengeinstituts mellemkomst, kan derfor ikke betragtes som en overtrædelse af fællesskabsretten, idet traktaten ganske vist forbyder forskelsbehandling, men ikke pålægger nogen pligt til at behandle en udenlandsk tjenesteyder mere gunstigt på grund af hans nationale ret end den tjenesteyder, der er bosat i den stat, hvor ydelsen erlægges;

6 det første spørgsmål vil derfor være at besvare således, at EØF-traktatens artikler 59 og 60 ikke medfører en ændring af anvendelsen af de retsforskrifter, hvorved en medlemsstat udelukker, at visse former for gæld, såsom spillegæld og hvad hermed ligestilles, kan gøres til genstand for retsforfølgning, dog forudsat, at disse retsforskrifter anvendes på en sådan måde, at de ikke indebærer retlig eller faktisk forskelsbehandling i forhold til den måde, hvorpå de anvendes på lignende former for gæld, der er opstået på statens eget område.

7 I betragtning af dette svar er det unødvendigt at besvare det andet spørgsmål.

Vedrørende sagsomkostningerne

8 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;

da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for Oberlandesgericht Köln, tilkommer det denne ret at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Oberlandesgericht Köln ved kendelse af 23. januar 1978, for ret:

EØF-traktatens artikler 59 og 60 medfører ikke en ændring af anvendelsen af de retsforskrifter, hvorved en medlemsstat udelukker, at visse former for gæld, såsom spillegæld og hvad hermed ligestilles, kan gøres til genstand for retsforfølgning, dog forudsat, at disse retsforskrifter anvendes på en sådan måde, at de ikke indebærer retlig eller faktisk forskelsbehandling i forhold til den måde, hvorpå de anvendes på lignende former for gæld, der er opstået på statens eget område.

Kutscher Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Pescatore

Sørensen O'Keeffe Bosco Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. oktober 1978.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 21. SEPTEMBER 1978 [1]

Højeste Ret.

Sagsøgte i den nationale retssag, hvorfra nærværende begæring om præjudiciel afgørelse stammer, var fra 1968 ansat som administrativ direktør for det tysk-franske militærvidenskabelige forskningsinstitut i Saint-Louis (Haut-Rhin), hvor han var bosat fra 1. juli 1968 til 28. juli 1973.

1 — Oversat fra tysk.